

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. De vitiis oppositis iustitiæ strictè sumptæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

memoria praeceptorum, intelligentia, docilitas, A solertia live sagacitas, praevision futurorum, bona ratio, circumspectio, cautio & attentio, ac diligens studium recte iudicandi, & alia quae disp. 1. art. 2. enumeravimus: sic est contra quod plurimum obliuio, praecipitatio, inconsideratio, hebetudo, negligentia, & alia superioribus perfectionibus opposita. De quibus S. Doctor hic qu. 53. & 54.

ARTICULUS II.

De vitiis oppositis iustitiae strictae sumptae.

Habet hoc speciale iustitia strictae sumpta, B quod nullum adversatur ei vitium per excessum, sed tantum per defectum, ut docet D. Thomas quae. de virtutibus art. 13. ad 12. ubi inquit: *Aliae virtutes morales sunt inter duo vitia, una autem iustitia, quae tamen medium in propria materia tenet, quod per se pertinet ad virtutem.* Et in 3. dist. 33. quae. 1. art. 3. quae. 1. ad 5. Non oportet, inquit, quod iustitia habeat medium inter duo vitia, ut in 5. Ethic. dicitur, sed quod medium attingat in materia sua. Ratio etiam id suadet: Nam contra iustitiam nunquam peccatur, reddendo alteri plusquam debetur, sed auferendo ab eo quod suum est, aut non reddendo quod ei debetur, vel minus reddendo quam debetur; quod totum ad defectum & non ad excessum pertinet: Ergo nequit in hac materia reperiri vitium per excessum a iustitia, sed tantum per defectum.

Iustitiae ergo legali contrariatur solum legalis iniquitas, quae illegalitas dici potest. Vitium vero oppositum iustitiae distributivae est acceptio personarum, quando scilicet distribuens bona communia partibus communitatis, non attendit praecise merita, aut indigentiam uniuscuiusque, sed ipsam personarum rationem; ac proinde distribuit, non secundum merita personarum, sed affectum ad ipsas personas accipit pro mensura distributionis. Iustitiae autem commutativae contrariantur omnia illa vitia vel peccata, D quae inferunt proximo nocumentum; sive in vita, sicut homicidium; sive in honore, ut contumelia, convitium, improprium; sive in bonis externis, ut factum, rapina, fraus, usura, & similia. De quibus S. Doctor hic a qu. 64. usque ad 78.

ARTICULUS III.

De vitiis oppositis religioni, quae est prima pars potentialis iustitiae.

Quo opponuntur vitia religioni, unum per excessum, aliud per defectum. Primum est superstitio, quae dicitur opponi religioni per excessum, non quod plus veri cultus Deo tribuat quam ipsi debetur (repugnat enim Deum posse nimis coli, vel majori cultu quam ipsi debeatur, qui potius quicumque ipsi potest a nobis exhiberi, est infinitè minor ipsius Majestate, juxta illud Eccl. 43. *Glorificantes Deum quantumcumque poteritis, supervalebit adhuc*) sed quia excedit in modo colendi, adhibendo aliquid ad ejus cultum, quod non convenit, vel quia falsum aut superfluum cultum confingit. Dupliciter autem contingit excessum in cultu religioso, nimirum vel deferendo hunc cultum cui non con-

Tom. IV.

gruit; & hic modus superstitionis vocatur superstitio ex parte rei cultae, dividiturque in tres species, idololatriam, divinationem, & observationem, sub qua magia comprehenditur: vel secundo colendo quidem verum Numen, sed modo disconvenienti, ut si quis velit nunc Deum colere caeremoniis & sacrificiis Judaicis, per eum reprobatis. Et hic modus superstitionis appellatur superstitio cultus incongrui; & subdividitur in superstitionem falsi cultus, & in superstitionem cultus superflui. Cultus vocatur falsus, vel quia continet falsam aliquam significationem, ut caeremonia Judaica, si nunc usurpatur ad significandum Messiam esse venturum; vel quia simulat verum cultum, ut si quis fictis miraculis velit honorem Dei promovere; vel praetextu colendi Deum, mutet substantiam sacramentorum, aut sacrificium celebret aliter quam Christus instituit, falsumque sacrificium loco veri substituat. Dicitur vero superfluus, quando ponitur religio in quibusdam ineptis & inutilibus, atque ab Ecclesiae more discrepantibus, licet aliqui mendacium & falsum non significent. Quo vitio solent praecipue rustici & idiotae laborare, quando suam devotionem, praeter Ecclesiae morem receptam, in certo numero precum, candelarum, stacionum, girationum, & similium constituunt; ita ut existiment nihil fieri, si numerus ille deficiat aut excedat. Utrumque vitium Christus reprehendit Joan. 4. cum dixit: *Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare.* Falsus enim cultus opponitur veritati, superfluus autem spiritui, quia externis rebus solum insistens, nihil ad cultum internum proficit.

Alterum vitium oppositum religioni per defectum dicitur irreligiositas, & continet haec quinque: sacrilegium, quo vis aliqua & injuria inferitur rebus, aut personis, Deo ejusve cultui consecratis, tentationem Dei, quando quis absque justa causa aliquid facit, vel dicit ad capiendum experimentum divinae potentiae, sapientiae, iustitiae, misericordiae &c. perjurium, quod est dictum humanum, falsum in se, vel jurantis opinione, jurejurando asseveratum: simoniam, per quam res sacrae sine vi indignè tractantur, committendo illas rebus temporalibus: infidelitatem, quae frangit fidem Deo in voto promissam: & blasphemiam, per quam derogatur divinae excellentiae & sanctitati.

ARTICULUS IV.

De vitiis oppositis aliis partibus potentialibus iustitiae.

Aliae partes potentialis iustitiae sunt poenitentia, pietas, observantia, obedientia, gratitudo, vindicativa, veritas, amicitia, & liberalitas, de quibus disputatione quartâ differimus.

Vitium oppositum poenitentiae per defectum, est impoenitentia. Si quod vero opponitur illi per excessum, est innominatum, vel poenitentia indiscreta dici potest.

Pietati per defectum contrariatur impietas & strictè sumpta (in lata enim acceptione impietas dicitur quodcumque peccatum mortale, & impius quicumque mortaliter peccans.) Per excessum vero nimis & inordinatus amor parentum & consanguineorum ipsi opponitur.

Ccc 2

Dd.